

Anssi Hänninen työskentelee erityisasiantuntijana ympäristöministeriön rakennetun ympäristön osastolla.

KUVA: ANSSI HÄNNISEN KOTIARKISTO

Ryhtiä rakennetun ympäristön tietojen yhteentoimivuuteen

Rakennettuun ympäristöön liittyvät tiedot koskettavat meitä elämän jokaisella saralla. Siksi on tärkeää, että tiedot saadaan virtaamaan ja paremmin yhteiskunnan hyödyksi. Ryhti-hankkeen työ lähtee tietojen yhteentoimivuuden edistämisestä.

MARIA VILPPOLA

Aina kun suunnitellaan, kaavoitetaan ja rakennetaan, syntyy valtavasti uutta tietoa. Tietoa liikkuu eri organisaatioissa, kuten kunnissa, suunnittelu- ja rakennustyömailla, ja sitä hallitaan erilaisissa järjestelmissä. Syntyneitä tietoja tarvitaan usein josakin toisessa organisaatiossa tai toiminnassa – ja aina, kun jälleen suunnitellaan, kaavoitetaan ja rakennetaan.

Miten rakennetun ympäristön valtavia tietomääriä sitten hallitaan ja miten sitä saadaan hyödynnettyä tehokkaasti?

Vastaus on, että parannettavan varaa olisi. Tällä hetkellä rakennettua ympäristöä koskeva laaja ja tärkeä tieto on hankalasti käytettävissä. Se hidastaa prosesseja ja saattaa tehdä asioinnista paikoin kankeaa.

Ryhtiliikettä tilanteeseen rakennetaan ympäristöministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen Ryhti-hankkeessa. Tavoitteena on valtakunnallinen rakennetun ympäristön tietojärjestelmä. Tiedonhallinta kevenee ja selkeytyy, kun tiedot esimerkiksi kaavoituksesta ja rakennusluvista kootaan saataville yhteen paikkaan.

Avainsanana onnistumiselle on yhteentoimivuus.

”Jotta tiedot voitaisiin koota saataville yhteen paikkaan, alan toimijoiden kanssa täytyy sopia yhteistyössä, mistä ominaisuuksista mikäkin tieto koostuu, miten tietoon liittyvät käsitteet määritellään, miten tiedot liittyvät toisiinsa tietoihin ja mitä koodistoja tiedoissa käytetään. Tämä kaikki on yhteentoimivuustyötä”, kertoo erityisasiantuntija **Anssi Hänninen** ympäristöministeriöstä.

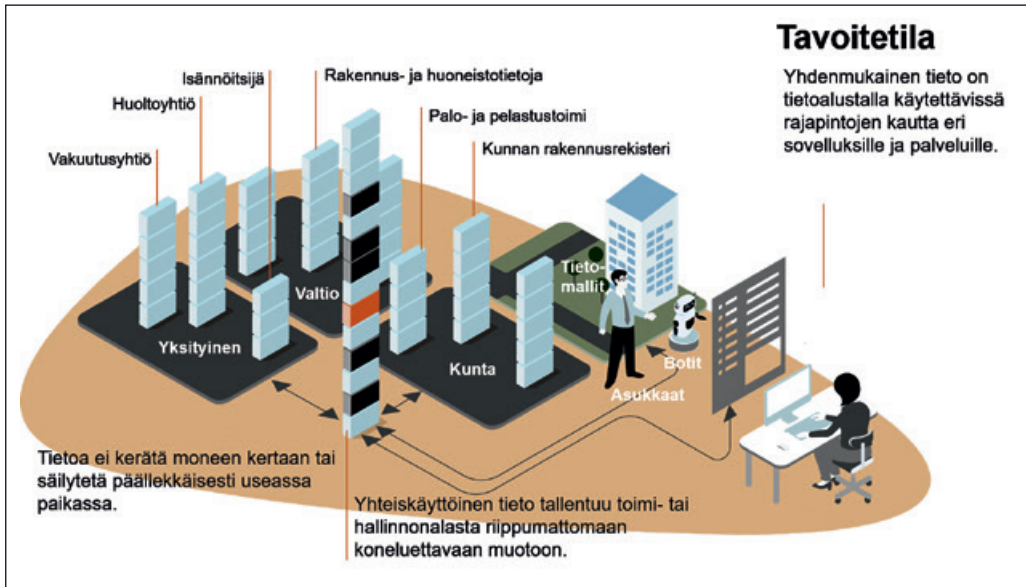
Semanttinen yhteentoimivuus perustana

Tiedon semanttinen yhteentoimivuus tarkoittaa sitä, että tiedon merkitys ja muoto on määritelty yhteisesti sovittulla tavalla. Kun tieto tarkoittaa samaa sekä lähettäjän että vastaanottajan puolella, sitä voidaan myös sujuvasti siirtää organisaatiosta toiseen. Toisin sanoen mitään yhteistä järjestelmää ei voisi syntyäkään, elleivät tiedot ole semanttisesti yhteentoimivia.

Yhteentoimivuustyö on edellytys ylipäänsä monelle digitalisaation tavoitteelle – sille, että tieto virtaa tehokkaasti ja tiedon käyttäjille voidaan tarjota parempia, esimerkiksi tekoälyä ja automaatiota, hyödyntäviä palveluita.

”Semanttisesti yhteentoimivaa tietoa pystytään myös vertailemaan organisaatioiden välillä, mikä mahdollistaa

KUVA: YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

Ryhti-hankkeessa rakennetun ympäristön suunnitelma- ja rakennuslupatiedot kootaan saataville yhtenäisessä muodossa. Tätä varten luodaan laajassa yhteistyössä valtakunnallinen rakennetun ympäristön tietojärjestelmä. Uudistuksesta hyötyvät sekä tiedon tuottajat että sen käyttäjät

monenlaista tilastointia ja raportointia”, Häninen kuvailee.

Yhteistyön voima

Rakennetun ympäristön tiedot eivät leiju tyhjiössä, vaan niillä on yhtymäkohtia moniin muihin tietoihin. Niinpä rakennetun ympäristön yhteentoimivuustyössäkin täytyy katsoa koko ajan oman kentän ulkopuolelle. Esimerkiksi koulurakennuksen tietojen määrittelyssä tarvitaan todennäköisesti myös koulutukseen liittyviä määritelmiä – ja päinvastoin. Myös liikenne ja paikkatietoala ovat hyvin lähellä rakennettua ympäristöä.

Rakennetun ympäristön yhteentoimivuustyö on muita tietoaueita hievan edellä, joten valmiita määrittelyjä ei aina välttämättä ole valmiina. Kun yhteentoimivuustyö ottaa tuulta alleen laajemmin, myös tietoaueiden välinen yhteistyö voi tiivistyä.

Rakennetun ympäristön yhteentoimivuuden edistäminen on tiedonhallintalain mukaisesti ympäristöministeriön vastuulla, mutta työtä ei missään nimessä tehdä yksin. Ministeriön asettamaan yhteistyöryhmään kuuluu

jäseniä julkishallinnon lisäksi myös yksityiseltä ja kolmannelta sektorilta. Yhteistyö kuntien ja Kuntaliiton kanssa on avainasemassa, sillä valtaosa rakennetun ympäristön tiedoista, kuten kaavojen ja rakennuslupien tiedot, syntyvät kunnissa.

Yhteistyöryhmän alla toimii lisäksi kolme teemaryhmää, joissa keskitytään kolmeen eri osa-alueeseen: semanttiseen yhteentoimivuuteen, kokonaisarkkitehtuuriin ja standardisointiin.

”Teemaryhmät ovat matalan kynnyksen foorumeja, jonne otetaan uusia jäseniä mukaan jatkuvasti. Mukaan voi ilmoittautua sähköpostitse. Mukana onkin jo iso joukko asiantuntijoita rakennetun ympäristön yrityksistä, kunnista sekä valtion virastoista”, Häninen kannustaa.

Miten yhteentoimivuuden edistäminen etenee?

Ryhti-hankkeen yhteentoimivuustyö edistyy projekti ja työpaketti kerrallaan. Tämänhetkisenä tavoitteena on määritellä loogiset tietomallit niille tiedoille, jotka tulevat mukaan rakennetun ympäristön tietojärjestelmän

ensimmäisen vaiheen kehitykseen.

”Olemme parhaillaan käynnistämässä myös laajaa terminologista sanastotyötä uudistuvan maankäyttö- ja rakennuslain käsitteistä sekä rakennetun ympäristön tietojärjestelmän kehityksessä tarvittavista käsitteistä. Lisäksi meneillään on projekti rakentamislupapäätöksen tietosisällön loogisesta tietomallista. Syksyn aikana on tarkoitus käynnistää myös uusia tietomalliprojekteja”, Häninen kertoo.

Valmistuneita projekteja ovat muun muassa kaavatietomalli yleis- ja asemakaavan tietosisällöstä, tonttijakosuunnitelman tietomalli sekä koodisto rakennuksen elinkaaren vaiheista. Kaikki yhteentoimivuustyön tuotokset kootaan Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämälle Yhteentoimivuusalustalle, josta ne ovat avoimesti saatavilla selaimen kautta.

Osallistu yhteentoimivuustyöhön

- Tutustu kaavatietomalliin Yhteentoimivuusalustalla: tietomallit.suomi.fi/model/rytj-kaava
- Seuraa rakennetun ympäristön yhteentoimivuustyön etenemistä ympäristöministeriön sivuilta: ym.fi/semanttinen-yhteentoimivuuus.
- Haluatko tulla mukaan keskusteluun ja edistämään yhteentoimivuutta? Ota yhteyttä: yhteentoimivuuus@ym.fi

Anssi Häninen työskentelee erityisasiantuntijana ympäristöministeriössä. Hän edistää rakennetun ympäristön tietojen semanttista yhteentoimivuutta ja koordinoi siihen liittyviä projekteja.
ANSSI.HANNINEN@GOV.FI